

Müge Demir. Hacettepe Üniversitesi hastaneleri hekimlerinin klinik etik problemlerin farkındalığı, araştırılması,-hastane etik kurul model önerisi

Özet Sağlık çalışanları, klinikte karşılaştıkları etik ikilemleri çözmelerine yardımcı olmak amacıyla oluşturulan Hastane/Klinik Etik Kurulları (HEK/KEK) aynı zamanda etik eğitimleri verme, etik rehber geliştirme ve kurum politikalarını oluşturmak için faaliyetlerini sürdürmektedir. Tarihsel olarak 1960'lardan itibaren Amerika Birleşik Devletlerinde başlayan ve 1990'ların ortalarında Avrupa'da yaygınlaşan HEK/KEK'lerin Türkiye'deki gelişimi daha yenidir. Bu doktora tez çalışmasında öncelikle HEK/KEK'lerin Türkiye'deki genel durumunu ortaya koyan ve tez kapsamında yürütülen bir çalışmanın sonuçları açıklanmıştır. Daha sonra etik ikilemlerle sık karşılaşılan Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri yoğun bakım hekimleri ile odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Odak grup görüşmelerinde hekimlerin etik ikilemler, etik rehber, etik danışmanlık ve HEK/KEK kavramlarına yabancı oldukları, etik sorunlardan daha fazla uygulamaları ile hekimlerin yasal sonuçları hakkında endişe duydukları görülmüştür. Bu niteliksel çalışmada oluşturulan anket formları, kapalı zarf içinde Hacettepe Üniversitesi Hastanelerinde çalışan tüm hekimlere gönderilmiştir. Bir ay sonra 15 gün aralıklarla iki defa e-posta ile hatırlatma mesajı ve anket yeniden gönderilmiştir. Toplamda 250 anket geri dönmüştür (cevaplama oranı %25). Bulgular SPSS v.11,5 programı ile değerlendirilmiştir. Hacettepe Üniversitesi Hastanelerinde çalışan hekimler klinikte yaşadıkları etik sorunları farkındadırlar ancak genel olarak sorunların çözümünde baskın bir tutum içindedirler. Hekimler en çok klinikte en sık yasal mevzuat bilgisi eksikliği nedeniyle sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Hekimlerin istedikleri eğitimlerinden biri ayrılmış, onam süresi, hekimlerin yarısı ayrılmış, onam sürecinde sorun yaşamadığını belirtmiştir. Hekimler etik ikilemleri çözmeye çalışmasında yalnızca kalmakta ya da meslektaşlarıyla sorunu paylaşmaktadırlar. Hekimlere etik eğitimi düzenleyebilecek, etik ikilemlerin çözülmesinde yardımcı olarak hizmet verebilecek bir yapıya gereksinim duyulmaktadır. Sonuç olarak Hacettepe hekimlerinin geri bildirimleri doğrultusunda Hacettepe'de kurulması muhtemel bir HEK/KEK model önerisi yapılmıştır.

Abstract Hospital/Clinical Ethics Committees (HEC/CEC) are established in order to settle the ethical dilemmas which are encountered by the healthcare professionals during their clinical duties. In addition, they are responsible for providing training in ethical issues, preparing ethics guidelines and constituting institutional policies. Ethics committees were firstly established in the United States in 1960s and became widespread in Europe in 1990s. They are established in Turkey quite recently. In this Ph.D. thesis, firstly, a questionnaire was conducted with the intention of assessing the overall situation of HECs/CECs in Turkey. Secondly, focus group discussions with the intensive care unit physicians of the Hacettepe University Hospitals were conducted. After the prior survey, a follow-up questionnaire was sent by e-mails to applicants in 15 days of time interval in a month of period. In total, 250 applicants responded to these questionnaires (the rate of return is 25%). The findings of the survey are evaluated with SPSS v. 11,5 software. Findings show that although the physicians of the Hacettepe University Hospitals are aware of the ethical problems they experience during their clinical duties, they are caught up in a paternalistic line of conduct. As a consequence of the hierarchical structure of the university hospital, assistant physicians, who constitute the majority of the physicians working in the clinics, are not considered as primary physicians of the patients. Since these physicians are not included in the decision-making mechanisms, they lack in competency to disentangle ethical dilemmas. Furthermore, physicians who experience ethical dilemmas have no options other than sharing their problems with their colleagues or trying to solve these problems themselves. There is a requirement for institutions which can provide training on ethical issues and which can serve as reference guides for the solution of ethical dilemmas. In the concluding part of the thesis, a HEC/CEC model which is appropriate for the case of Hacettepe University Hospitals is suggested.